

11

DISPUTATIO PHYSICA,

De

Natura & constitu-

tione Physices

NEC NON

Causis Corporis na-

turalis & huc spectantibus materiis

Quam

PRÆSIDE

VIRO

Maximè Reverendo, Amplissimo atque

Excellentissimo,

DN. CONSTANTINO Ziegra/

S.S. Theol. Doct. ut & Philosophiæ naturalis Prof.

Publico famigeratissimo, t. t. Facultatis Philoso-
phicæ DECANO spectabili,

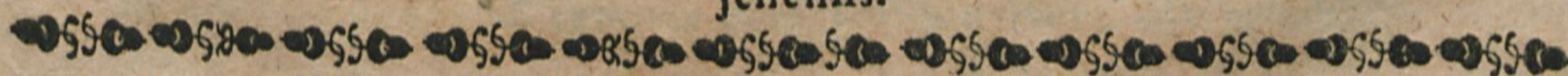
Anno M DC LXXVII. d. 1. Septembr.

publice ventilandum

proponit

M. SAMUEL FRIDERICUS Mühlpsfort/

Jenensis.

WITTEBERGÆ,

Literis MATTHÆI HENCKELII, Acad. Typogr.

V I R O

Magnifico, Nobilissimo atque Consultissimo

**DN. GEORGIO ADAMO
Struben/**

**Hæreditario in Wanbleben &
Benigen Zehna/**

**ICto Consummatissimo, Sereniss. Ducum Saxo - Vinea-
riensium Consiliario Intimo eminentissimo, Facultatis
Juridicæ Præsidi Ordinario, Curiaë Provincialis
ac Scabinatus Assessori Primario,**

*Dn. Patrono & Promotori devotâ veneratione
eternum suspiciendo*

Specimen hoc Academicum

D. D. D.

**M. Samuel Friedericus Mühlpsfort
Jenensis.**

כגו"ה

BREVIARIUM PHYSICUM

PROOEMIUM

De

Natura & Constitutione Physicæ.

PARS ΠΡΩΤΗ.

§. 1.

Physica est scientia corporis Naturalis, quatenus naturale est.

§. 2. Physica dividitur in

partem Generalem, quæ corpus naturale in genere considerat, ejusdemque causas & affectiones exhibet; & Specialem, quæ corporis Naturalis species perpendit, earumque causas & affectiones proponit.

Ἐκθεσις.

§. 1. Physica ἀπὸ τῆς φύσεως, à naturâ dicta, naturam indagandam præcipuè & cognoscendam monet, hæcque non generaliter pro omnibus Disciplinis Theoreticis, sed specialiter sumitur, quatenus sc. reliquis contradistinguitur, Metaphysicæ

A

nem-

nempe, Pneumaticæ, Mathesi &c. Physicæ Genus scientia est. Habitus enim demonstrativus est. Affectiones namq; de suo sub-
jecto per causas proximas & immediatas demonstrat. Differen-
tia desumpta est à Subjecto, quod est Corpus Naturale. Cujus no-
tetur Materiale seu res ipsa in se considerata, quod est corpus Na-
turale, & Formale seu ratio, sub quâ & secundum quam res illa
cognoscitur, quod est quatenus naturale, i. e. quatenus naturales
habet causas naturalesq; affectiones.

§. 2. Fundamentum divisionis nostræ Physicæ desumitur
ab eisdem Subjecto, quod corpus naturale esse, quatenus natu-
rale, diximus. Hoc ipsum ergò cum dupliciter in naturâ sese ha-
beat, siquidem dantur quædam, in quibus corpora Naturalia con-
veniunt, quædam verò in quibus disconveniunt, Illa communia
sunt omnibus corporibus Naturalibus, quales sint Causæ Gene-
rales & Affectiones Generales: Hæc propria singulis, quales sint
Causæ Speciales & Affectiones Speciales: Hinc Pars Physicæ alia
Generalis, Specialis alia est. In illâ communia omnibus Corpo-
ribus Naturalibus, in hac propria singulis traduntur. Sicq; adeò
tribuitur cuilibet, quod suum est, ut neque Specialia invol-
vantur Generalibus, neque hæc ingratâ cantilenâ semel atq; ite-
rum recantentur.

BREVIARIUM PHYSICUM
PARTIS GENERALIS,

CAP. I.

De

Causis C. N. in genere.

PARS I. PRINCIPALIS.

§. 1.

CAUSÆ Corporis N. sunt principia, quæ in
esse illius influunt.

§. 2. Di.

§. 2. Dividuntur in internas, quæ Corporis N. essentiam ingrediuntur, ut Materia & Forma, & externas, quæ Corporis N. essentiam non ingrediuntur, sed extrinsecus illud constituunt, ut Efficiens & Finis.

Ex Georg.

§. 1. De Causis agit Metaphysicus in actu signato, Physicus in actu exercito, h. e. causas considerat non quaslibet, sed corporis naturalis. Descriptio Causæ loco Generis principium habet, quod causâ latius & amplius. Ad illud sufficit processio vel emanatio & consecutio unius ad alterum; in Hac unius in alterum influxus & ab altero dependentia accedat necessum est. Differentiam dat influxus in esse Corporis N. Ubi notetur omnino, quod influxus hîc non accipiatur pro causatione speciali ipsius Efficientis, sed pro generali & communi influxu, quo quævis causa in suo genere in effectum influit. Verbo, influxus hîc intelligitur non tantum extrinsecus, sed & intrinsecus. Causatur & efficaci concursu effectum producit tam Forma, Materia, Finis, quàm Efficiens.

§. 2. Divisio Causarum non est generis in suas species. Sicut enim Causa non est verum genus, ita nec species hîc dantur univocæ, sed q. Species. Fundamentum verò habet in diversitate influxus. Quædam enim causæ velut essentielles partes corpus N. constituunt, quædam extrinsecus ad illud concurrunt: Illæ intra, hæ extra illud sunt. Omnes Causæ effectum producunt, Efficiens & Finis, ut Scaliger loquitur, extra essentiam manendo: Materia & Forma, unum fiendo: Materia est perfectibilis: Forma est perfectiva. Causas autem internas essentiam ingredi, patet ex eo, quia Corpus N. essentia simplex non est, sed composita è duabus causis, Materiâ & Formâ, quæ unam essentiam componunt.

nunt. Sic Anima rationalis & corpus humanum causæ sunt intrinsecæ hominis, puta Filii, quia in ipso homine manent hominisq; essentiam ingrediuntur & constituunt. Deinde Causas externas esse, quæ Corporis N. essentiam non ingrediuntur, sed extrinsecus illud constituunt, constat ex eo, quia Corpus N. nec à seipso est, nec propter seipsum est. Habet ergò Causam Efficientem, habet finalem. Quæ causæ essentiam Corporis N. non ingrediuntur, sed extrinsecus illud constituunt. Causa efficiens est extra suum effectum, est extra essentiam sui effecti. Parens essentiam Filii sui non ingreditur, sed extra essentiam Filii sui manet. Aliàs Parens non tam Filium generaret, quàm in Filium transmutaretur. Non ingreditur Architectus essentiam domûs, quemadmodum nec Deus essentiam mundi. Finis movet efficientem, ne temerè & frustra agat, sed nec hic quidem essentiam Corporis N. ingreditur. Ut enim Corpus N. non ex efficiente, sed ab eo, ita quoque non ex fine, sed propter finem est. Nec putandum adeò, verba in descriptione causarum externarum, quibus harum ratio exprimitur, superflua fortean nec ad rem esse. Enimverò ponendum aliquid erat, non tantùm negandum, cùm nuda negatio rationem formalem causæ externæ non efferat.

SECTIO PRIMA

De

Causis C. N. Internis, Materia & Forma.

PARS I. *Genera.*

§. 1.

Materia est causa interna, ex quâ Corpus Naturale constituitur.

§. 2. Di-

§. 2. Dividitur in simplicem, quæ pura materia est, cuius essentiam non ingreditur forma, ut est materia coeli omniumq; C. simplicium, & compositam, quæ est integrum corpus, cuius essentiam tam forma quam materia ingreditur, ut est materia hominis omniumq; Mistorum.

§. 3. Forma est causa interna, per quam Corpus Naturale constituitur.

§. 4. Dividitur in Genericam, quæ speciem non constituit, magisq; materiæ quam formæ rationem habet; & specificam, quæ speciem constituit, variarumq; affectionum & affectionum causa existit.

§. 5. A Materia & Forma re non differt Natura, voce Naturæ pro principio rerum naturalium sumtâ, estq; causa interna, quâ quodvis Corpus N. habet essentiam, affectiones, actiones & passiones.

Ex 9° 1° 15.

§. I. Materiæ, sc. ex quâ & constitutionis descriptio pro genere causam internam habet. Dicitur autem Materia causa, quia veram

A 3

&c

& propriè dictam exercet causalitatem, non in formam tantùm juxta nonnullos, eam recipiendo, sed præipue in totum compositum, id cum Formâ intrinsecè constituendo: Interna dicitur, quia ingreditur essentiam Corporis N. adeò, ut sine eâ Corpus N. nec esse, nec concipi possit. Usque adeò ut si detur corpus, materiatum sit necesse est, & si materiatum non sit, nec corpus sit. In hoc enim Corpus adæquatè contradistingvitur Spiritui ita, ut quicquid non est substantia corporea, illud sit incorporea. Differentiam dat propria Materiæ causalitas, influxus nempe, non ille omnibus causis communis, sed ad hanc restrictus unicè per terminum EX, qui strictè & accuratè loquendo soli competit Materiæ, sicut Terminus A soli Efficienti, Terminus PER soli Formæ, & Terminus PROPTER, soli Fini. Quod & B. D. Martini habet, aut, inqviens, quærimus, cujus gratia aliquid sit, & est Finis, aut à quo, & est Efficiens, aut ex quo, & est Materia, aut per quod, & est Forma.

§. 2. Veritas divisionis Materiæ in Simplicem & Compositam è naturâ ipsa oppidò quàm clara & manifesta est. Cum enim Corpora Naturalia alia simplicia sint, composita alia, & in his alia minus, alia magis talia; Materia etiam alia simplex, alia composita, & hujus alia minus, alia magis talis est. Ubi noletur insuper, quia corpus totum essentiale est, ad partes referenda est compositio, non ad Formam, quæ æqvè semper simplex est, nec magis composita in homine, quàm in aère, sed unicè ad Materiam, quæ in homine conflata est è multis, in aère è nullis. Unde talis est corporum N. compositio, qualis est eorundem Materia. Enimverò simplicissimum est cælum unà cum quatuor Elementis & Aquis Supracœlestibus, quia materiam purè simplicem habet: Respectivè simplices sunt stellæ, quia materiam certo modo simplicem habent: Composita sunt mineralia, quia compositam: Magis compositæ sunt Plantæ, quia magis compositam: Maxima composita sunt Animalia, quia maximè compositam habent materiam. Cæterum Materia simplex pura est Materia, omni carens formâ. Nulla enim in eâ inveniuntur miscibilia, ipsa expers concretionis & compositionis est: Materia contrà composita integrum

grum est corpus, plurimis constans substantiis, multasq; & materias & formas in se recipiens. Notes verò hîc velim, quòd cum materiam dicimus corpus, hoc accipi debeat in modum partis, neutiquam Totius. Nam sic Materia non est corpus, sed potius Materiatum; præterea, quod Miscibilia illa, quibus Materia redditur composita, rationem Materiæ habeant, Formæq; adeò subjiciantur, & cum eâ demum mundi speciem exhibeant.

§. 3. In descriptione Formæ Generis loco etiam Causa interna est. Causa est, quia influxum verum & realem præstat ad productionem Compositi: Interna est, quia extra compositum non manet, sed essentiam ejus ingreditur. Differentiam dat particula Per. Per Formam enim Corpus est, quod est.

§. 4. Divisio fundatissima est in natura. Quia enim Formæ quædam Materiæ indolem induunt, & ab aliâ superiore reguntur ac informantur; quædam verò speciem constituunt, & specificarum affectionum & effectuum causæ sunt; Hinc alias fecimus Genericas, Specificas alias. Sub Genericis comprehenduntur tum Subordinata, quæ lege naturæ Specificæ Formæ ad tempus aliquod subest, donec excusso jugo illius servitio exit, & ipsa specifica evadit. Formæ nomen obtinet ratione materiæ suæ propriæ, in quâ est; Materiæ verò, ratione Formæ Specificæ. Sic Formæ Elementorum mixti corporis Formæ Specificæ subordinatæ sunt, & quamdiu illæ mixto insunt, tam diu ad materiam spectant, proprio formarum officio destitutæ; Ita mutantur plantæ in plantas, bruta in bruta, triticum abit in lolium &c. tum accidentaria, quæ sine naturæ lege ad tempus inest aliquibus corporibus, dicta Accidentaria, non ratione sui; Sic enim omnis Forma Substantia est, sed ratione alterius, corporis nempe, cui per accidens inest, ideoque & adesse & abesse potest sine essentiæ & integritatis ejus læsione. Has spectamus in nutrimentis & medicamentis

is cum primis (ubi notes velim, quod animam vegetativam in plantis & sensitivam in brutis attinet, Logicam potius considerationem esse quam Physicam.) Specifica sola Domina & princeps reliquarum est, regina est, ceteræ Ministræ: Hæc imperat, Hæc propria est: Hæc actus verus & ultimus est, quia actuat materiam eamque determinat ad recipiendam certam speciem. Hæc dat esse rei specificum, distingvi specificum, operari specificum ac proprium. Per eam res in esse constituitur, & per eandem ab omnibus aliis rebus distingvitur. Adeoque perfectissima & nobilissima omnium Forma est. Talis est in homine Anima rationalis, reliquorum corporum formæ nominibus peculiaribus carent.

§. 5. Natura, sumta pro principio rerum naturalium interno, cujus beneficio sunt & operantur Materia & Forma, Materia ut principium passivum, Forma, ut activum, loco Generis causam internam habet. Est enim Natura principium intrinsecum, non extrinsecum. Neque Natura est tertia aliqua causa, Materiæ & Formæ contradistincta, neque à Materiâ & Formâ quoad rem, sed saltem quoad nomen & novum respectum differt. Antea disjunctim consideratæ sunt Materia & Forma atque absolutè in ordine ad constitutionem Corporis N. nunc conjunctim spectantur in unâ Naturâ & respectivè in ordine ad naturales affectiones & passionis. Qui tamen novus respectus novam rem non facit. Differentiam dat Naturæ causalitas. Quia enim Natura & Formam & Materiam includit, illam ut principium activum, hanc ut principium passivum, ideò Forma dat esse Corpori N. dat distingvi & operari seu essentiam, affectiones & actiones: Materia verò passionis. Ubi notes insuper, Naturam ab arte maximè differre, ceu B. Sperlingius in Instit. suis Phys. p. 162. accuratè tradit, quem vide sis.

SECT.

SECTIO SECUNDA

De

Causis C. N. externis, Efficiente &
Fine.

PARS I. *Ἰδιότης.*

§. 1.

Efficiens est causa externa, à quâ Corpus
N. producitur.

§. 2. Dividitur 1. in universale & parti-
culare. 2. in remotum & proximum. 3. in
principale & instrumentale. 4. in totale seu
Solitarium, & partiale seu socium. 5. in per
se & per accidens.

§. 3. Finis est causa externa, propter
quam corpus N. producitur.

§. 4. Dividitur in universalem, qui vel
absolutè talis, vel respectivè; & particularem.

Ἐκθεσις.

§. 1. Quemadmodum omnia Corpora N. Materiam ha-
bent & Formam; sic etiam Efficientem & finem. Nullum à
seipso, nullum propter seipsum. Hinc externæ juxta ac inter-
nae

B

nae

næ causæ hîc considerandæ, quantum tamen forum admittit
physicum. Generis vicem subit Causa externa. Efficiens enim
non ingreditur effectum suum, sed extrinsecus saltem id con-
stituit. Parentes non ingrediuntur essentiam filii, nec animæ
parentum essentiam animæ filii. Non ingreditur Deus essen-
tiam mundi &c. Differentiæ, propria Efficientis causalitas,
notata per particulam characteristicam A.

§. 2. Omnia Causarum Efficientium genera & conve-
niunt inter se & disconveniunt. Conveniunt in influxu, qui
omnibus communis est, disconveniunt in modo influxûs, qui
singulis peculiaris. Opponuntur sibi non in puncto causæ, sed
in puncto talis vel talis causæ. 1. Efficiens Universale est, quod
ad unum & certum corpus N. producendum determinatum
non est. Estq; vel primum, quod supremum est, & cujus in-
fluxu cuncta corpora N. producuntur, ipsum verò Superioris
causæ influxum ferre nequit. Tale est Deus, à quo corpora N.
omnia & singula; vel Secundum, quod non planè supremum
est, & cujus influxu multa quidem corpora N. producuntur,
sed ita, ut & hoc ab influxu Superioris causæ dependeat. Ta-
lia sunt corpora cœlestia. Particulare verò est, quod ad
unum & certum corpus N. producendum determinatum est.
Sic homo tantùm hominem generat, Leo Leonem. 2. Remo-
tum est, quod corpus N. mediatè & aliarum causarum inter-
ventu producit: Proximum verò, quod immediatè. Et illius
& hujus ratio consideranda probè est, ne illa huic præferatur.
Per hanc enim Physica scientia audit, cum scire sit rem per cau-
sam proximam cognoscere. Unde in generatione ranarum,
vermium, similium, pessimè res ad solem defertur. 3. Prin-
cipale est, quod corporis N. productionem per se intendit,
nec ad producendum illud ulli alii causæ inservit. Sic Paren-
tes sunt causa principalis filii; Instrumentale verò, quod cor-
poris N. productionem per se non intendit & ad producen-
dum illud principali inservit. Sic Spiritus & calor sunt instru-
menta

menta generanti ad productionem geniti inservientia. 4. Totale sive Solitarium est, quod solum sufficiens est ad corpus naturale producendum. Sic Deus ut causa solitaria in principio creavit cœlum & terram: Sic planta plantam; Partiale & Socium verò est, quod solum sufficiens non est ad corpus N. producendum, sed alterius similis operam & concursum requirit. Sic causæ sociæ producendi hominis sunt mas & fœmina, Equi, equus & eqva. Ubi notetur, causam solitariam non omnium causarum concursum excludere sed similis saltem: Ipsam præterea requirere operam similis, non tam similitudine essentiæ, quàm influxus. Tandem 5. per se est, quod ex intentione corpus N. producit. Sic homo generans hominem perfectum causa per se illius est; per accidens verò, quod incidenter & sine intentione, sic homo generans hominem monstruosum, causa per accidens illius est.

§. 3. Finis describitur per causam externam. Ipse enim causa est, quia verum influxum & causalitatem habet atque exercet, non movendo tantum efficientem, instigando & excitando, sed & amabilitatem mediis conciliando: Externa est, ob rationem §. 1. adductam. Differentiam constituit propria finis causalitas, expressa per vocem Propter. Propter Finem omnia Corpora N. producuntur, conservantur, operantur.

§. 4. Finis Universalis absolutè talis est, cujus gratiâ totum Mundi Systema à Deo creatum, hucusque conservatum, & porro conservandum est. Talis est gloria Dei; respectivè talis, cujus usui totus mundus cum omnibus suis partibus inservit. Talis est Homo, Mundi Epitome, & Naturæ delitiæ: Particularis verò est, ad quem tanquam bonum suum res quævis in suo genere è naturæ præscripto tendit; Sic finis hominis est sapere, solis lucere, lunæ menses constituere. Quæ finis divisio fundamentum suum habet in ipsis Corporibus Naturalibus.

SECTIO TERTIA

De
Fortuna, Casu, Monstro & Fato.

PARS *Septima.*

§. I.

Fortuna est causa per accidens in actionibus hominum certo consilio susceptis, ubi præter intentionem alius nonnunquam accidit eventus: Sic cum Agricola terram fodit & thesaurum invenit.

§. 2. Dividitur in Bonam, cum eventus, qui accidit, bonus est. Sic bona fortuna est, cum rusticus terram fodiens thesaurum invenit: & Malam, cum eventus, qui accidit, malus est. Sic Fortuna mala est, cum rusticus terram fodiens frangit rutrum.

§. 3. Casus est causa per accidens in actionibus rerum naturalium ob certum finem susceptis, ubi præter intentionem alius nonnunquam accidit eventus. Sic cum tegula de tecto decidit & vulnerat prætereuntes, casus est.

§. 4. Dividitur in bonum, cum eventus, qui accidit, bonus est. Sic casus bonus est,
cum

cum vitrum de mensâ cadit, nec tamen frangi-
tur: Malus est, cum eventus, qui accidit, malus
est. Sic casus malus est, cum tegula de tecto
cadit, & prætereuntem occidit.

§. 5. Monstrum est effectus naturalis cum
insigni deformitate à causâ deficiente & aber-
rante productus. Sic monstra sunt homo bi-
ceps, monoculus &c.

§. 6. Dividitur in id, quod speciem mutat,
estq; , quod ab aliis effectis & perfectis specie
differt, ut Mulus; & in id, quod speciem servat,
estq; , quod ab aliis effectis rectis & perfectis
specie quidem non differt, sed tamen aliâ quâ-
dam enormitate & deformitate ab iis discre-
pat, ut bicipites, Monoculi, & hoc est, vel circa
sexum, vel circa constitutionem partium, se-
xu illæso.

§. 7. Fatum est ordo in causis naturalibus
effectus suos infallibiliter & inevitabiliter infe-
rentibus à Deo glorioso præcognitus, præordi-
natus & præstitutus.

§. 8. Fatum est vel Theologicum, vel Astro-
logicum, vel Physicum, vel Stoicum.

§. 1. Præter causas hæcenus traditas, internas sc. & externas, occurrunt etiam in physicis contemplandæ non quidem directè, sed indirectè, non per se, sed per accidens aliæ causæ, Fortuna scil. & Casus. Fortunæ genus causa per accidens est. A quo enim indirectè ac incidenter procedit effectus, illud est causa per accidens. Major fundatur in ratione causæ per accidens. De Minore jamjam. Differentia desumitur partim à materiali partim à formali. Materiale sunt actiones hominum certo consilio susceptæ: Formale sunt inexpectati & accidentales eventus. Illud vult, ut actio fiat cum ratione; Hoc, ut cum actione illâ aliquid fortuiti conjungatur, quod intentum antea non erat.

§. 2. Eventus bonus, bonam: Malus, malam dicit fortunam. Et ut variant sententiæ de fortunâ bonâ juxta & malâ, ut & utriusque causis, ipsis etiam fortunatis vel minus talibus; Ita asseveramus nos, quemlibet fortunæ suæ fabricum esse vel obedientiâ & inobedientiâ, cum oculatissima sit Dei providentia, quæ omnia in toto mundo regit & gubernat sapientissimè, sanctissimè, justissimè.

§. 3. Casus descriptio constat Genere & Differentiâ. Illud causa per accidens est, ob jamjam adductas rationes: Hæc constat materiali, quod actiones rerum naturalium ob certum finem susceptæ sunt, & formali, qui sunt inexpectati & accidentales eventus. Ubi notandum, maximam inter Fortunam & casum intercedere cognationem, ab hoc enim illa non differt formaliter, sed materialiter, non ratione naturæ suæ, sed ratione objectorum. Licet non negemus, generaliori vocis acceptione nonnunquam etiam casum iis assignari, in quibus electio locum habet. Hinc homicidia casualia in ore omnium, quæ specialius fortuita dicenda fuerunt.

§. 4. Ut Fortuna, sic Casus dividitur. Quæ enim casu fiunt, nunc bona nunc mala sunt, adeoq; casum nunc bonum nunc malum denominant, ceu exempla adducta rem probant & illustrent.

§. 5. Quia Naturæ non tantùm *εργα*, sed *πάρεργα* dantur, quò Monstra spectant; De his, tanquam casus exemplis non minus

nus sollicita est Physica, quàm de Fortuna & Casu. Constat autem descriptio Monstri Genere & Differentiâ. Genus desumitur à materiali, quod est effectus naturalis. Vocabulum enim Monstri cum sit concretum aliquod, quod ex Subiecto seu materiali, & formâ denominante seu formali conflatum est, per materiale, quod est opus naturæ sive corpus N. quod hîc effectum naturalem dicimus, definiri debet, quia monstra in ordine ad casum consideramus. Sicut ergò casum per causam, sic monstrum per effectum definimus. Differentiam largiuntur Formale & Efficiens. Formale est insignis deformitas, quæ principaliter voce Monstri notatur, totaq; præstat, ut monstrum sit monstrum. Dicitur autem insignis: Levis enim aut aliqualis saltem deformitas monstrum non facit, sed notabilis & maxima. Efficiens causa deficiens & aberrans est. Omnia entia in universum monstra à causis oriuntur deficientibus, aberrantibus, peccantibus. Dato enim effectum cum defectu, quo nomine etiam excessus venit, cum omnis egressio à mediocritate ad extremum defectus sit, sive ad summum fiat sive ad imum, causa etiam non tam efficiens quàm deficiens quærenda, ponenda est.

§. 6. A Subiecto Monstrorum corpora cum simplicia tunc mista inanimata excludimus. Subiectum verò animata cum primis, Plantas sc. & animalia statuimus. In plantis dari Monstrum, nemo facile ibit inficias. In animalibus autem præcipuè monstra usitata esse, pronunciamus, aliaq; quæ speciem mutant, alia verò, quæ servant. Illius generis est mulus. Nec enim equus est nec asinus, sed partim equus partim asinus &c. Hujus sunt & quid in ratione sexûs quædam sexûs dubii, quædam sexûs utriusque. Ratione constitutionis aliarum partium sexu illæso Monstra dantur ratione Numeri vel in defectu, quando pars quædam abest, quæ adesse debebat, ut cum nascitur homo absque capite, brachiis, pedibus &c. vel in excessu, quando pars quædam adest, quæ abesse debebat, ut homo capitibus duobus; ratione Magnitudinis, iterum vel in defectu, quando jam totum corpus enormiter à communi mensurâ recedit, ut censent de Pygmæis, jam cum homo nascitur curtorum brachiorum, pedum; vel in excessu, quando jam totum corpus plus justo augetur, jam pars quædam insigniter excedit,

cedit, ut cum nascuntur Gigantes, Megalocophali &c. ratione unitatis, quando partes vel continuitatem vel contiguitatem debitam amittunt, ut cum nascitur infans apertis nimium multumq; hiantibus labris, ratione tandem conformationis, cum alia peccant in figura, alia in superficie, alia aliter.

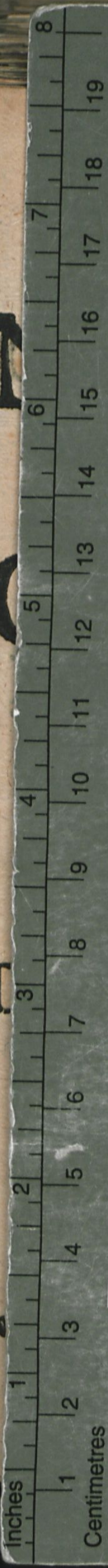
§. 7. Hactenus adductis & traditis corporis N. causis non abs re facturos nos arbitramur, si subjiciamus doctrinam de Fato, cujus descriptio, quæ cum primis fatum Physicum describit, constat Genere & differentiâ. Illud, quæcunq; etiam sit, est ordo causarum, quem alii vocant seriem causarum, alii nexum. Ipsum enim fatum non est una causa, sed causarum collectio & series ad effectus certos applicata. Differentia desumpta est à causarum illarum restrictione & limitatione, notatq; primò, ad fatum tantum spectare causas naturales, non verò liberas; Liberæ enim causæ effectus suos ita producant, ut soli Deo, non autem causis aliis subjiciantur. Hinc in istis nulla habetur infallibilitas & inevitabilitas, sed contingentia & mutabilitas. Secundò, causas illas ad effectus suos esse relatas. Namque Fatum non nudam causarum seriem notat, sed applicationem istarum ad certa effecta connotat. Tertio, istam causarum seriem à Deo esse præcognitam, præordinatam, & præstitutam. Nihil enim causæ secundæ operantur, quod non sit à primâ prævisum & præordinatum.

§. 8. Divisio Fati non est generis in suas species, sed distinctio saltem vocis juxta varias acceptiones. Fatum enim Theologicum est æternum Dei decretum & consilium de omnibus rerum eventibus in præcipiendo, agendo, permittendo & determinando consistens. Sic fato fiunt divites & pauperes, pulchri & deformes &c. Fatum Astrologicum est astrorum in corpora inferiora influentia, variè ista regens ac dirigens. Sic fato fiunt Eclipses, tempora, anni &c. Fatum Physicum est omnium causarum naturalium ordo, effectus necessarios & infallibiliter inferens, Deo Naturæ autori subjectus. Sic fato fiunt frigora, æstus, venti, pluvie aliaq;ve. Fatum Stoicum est absoluta rerum necessitas ex siderum influxu aliarumq; causarum creatarum nexu orta, omnes actiones cum humanas tum divinas respiciens. Sic fato hoc ipse Deus quoque numen Parcarum carcere clausum fingitur.

Nov. 2000 ^{8d.}

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

11

PHYSICA,

constitu-

yfices

poris na-

antibus materiis

Amplissimo atque

ANTINO Ziegra/

osophiæ naturalis Prof.

. t. Facultatis Philoso-

) spectabili,

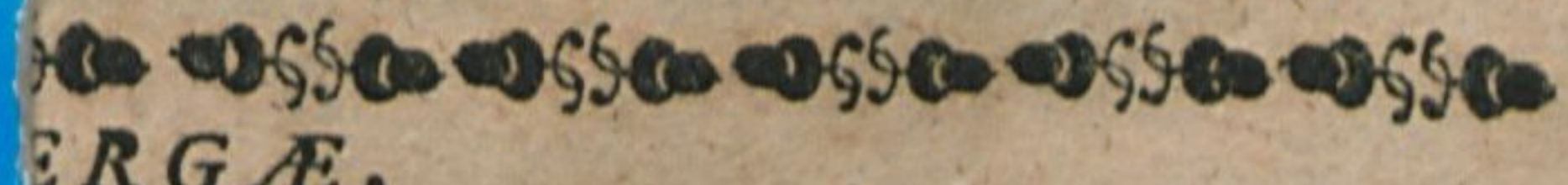
II. d. 1. Septembr.

landum

nit

ERICUS Mühlspfort/

lis.

ERGÆ,

CKELII, Acad. Typogr.

